

ПОРІВНЯЛЬНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ СУДОЧИНСТВО

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 293 «Міжнародне право»

Дні занять: понеділок

Консультації: четвер 16.00-17.00

Рік навчання: III. Семестр: IV

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Контактна інформація olya.zastavna@gmail.com, +380684023821

Опис дисципліни

У сучасних умовах розвитку демократичних правових держав конституційне судочинство відіграє ключову роль у забезпеченні верховенства права, захисті основоположних прав і свобод людини, а також у гарантуванні стабільності конституційного ладу. Вивчення порівняльного конституційного судочинства дозволяє проаналізувати досвід функціонування конституційних юрисдикцій у різних правових системах світу, виявити ефективні моделі судового контролю за конституційністю актів, а також оцінити механізми взаємодії між гілками влади в контексті конституційного правосуддя.

Актуальність дисципліни зумовлена також потребою вдосконалення національної системи конституційного судочинства відповідно до європейських стандартів, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини та рекомендацій Венеціанської комісії. Порівняльний аналіз дозволяє не лише глибше зрозуміти особливості національного конституційного процесу, але й сприяє формуванню критичного мислення та професійної спроможності майбутніх юристів до роботи у сфері конституційного правосуддя в умовах глобалізації.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту: розуміти взаємозв'язок принципів верховенства права, правової держави та конституційної юстиції; знати особливості вітчизняної моделі конституційної юстиції: її переваги і недоліки; бути обізнаним про особливості правового статусу органів конституційної юстиції України та конституційних судів інших країн; знати особливості підходів щодо тлумачення конституції та юридичної аргументації рішень органів конституційної юстиції інших країн; розуміти межі повноважень органів конституційної юстиції та особливості доктрини самообмеження конституційної юстиції; правові засади конституційного судочинства та його основні стадії, розмежовувати особливості конституційного судочинства з окремих категорій справ; аналізувати особливості розгляду конституційних скарг; знати в чому проявляється вплив практики ЄСПЛ та Суду ЄС на практику органів конституційної юстиції.

Мета дисципліни – формування системи знань та вмінь щодо формулювання юридичних конструкцій на основі фундаментальних конституційних цінностей та принципів; аналізу поточного законодавства у світлі конституційних принципів; застосування конституції і законів виходячи із верховенства невід'ємних та невідчужуваних прав і свобод індивіда; - застосовувати засоби тлумачення конституції та інших нормативно-правових актів; визначати критерії конституційності нормативно-правових актів; визначати критерії допустимості конституційних подань і конституційних звернень, а також конституційний скарг.

Структура курсу

Години (лекц. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика та історичні передумови формування конституційної юстиції			
4/2	Тема 1. Основні сучасні моделі конституційної юстиції	Удосконалити знання щодо сутності та призначення конституційної юстиції в демократичній державі; розмежувати американську та континентальну моделі конституційної юстиції	Тести, опитування кейси
2/-	Тема 2. Особливості виникнення конституційної юстиції у країнах Західної Європи.	Закріпити знання про історичні передумови становлення та розвитку конституційної юстиції в Європі, концепцію централізованого конституційного контролю, особливості становлення	Тести, опитування презентації
2/2	Тема 3. Відродження конституційної юстиції у країнах Східної Європи	Визначити правові передумови становлення конституційної юстиції в постсоціалістичних державах; особливості діяльності конституційних судів у країнах Східної Європи (Польща, Угорщина, Чехія)	Тести, опитування кейси
4/2	Тема 4. Конституційний контроль та конституційна юстиція в Україні.	Здійснити правовий аналіз особливостей конституційної юстиції та правового захисту Конституції в Україні; визначити правовий статус Конституційного Суду України	Тести, опитування презентації
Змістовий модуль 2. Організація діяльності органів конституційної юстиції			
2/2	Тема 5. Склад та організація діяльності органів конституційної юстиції.	Визначити особливості організації органів конституційної юстиції в сучасному світі, з'ясувати правовий статус суддів, порядок набуття та припинення ними повноважень	Опитування,
2/2	Тема 6. Правовий статус суддів органів конституційної юстиції	Визначити зміст і особливості правового статусу судді, повноваження, порядок набуття та припинення повноважень суддів органів конституційної юстиції; охарактеризувати гарантії діяльності судді	Тести, опитування,

2/2	Тема 7. Повноваження органів конституційної юстиції.	Здійснити комплексний аналіз функцій та повноважень органів конституційної юстиції, особливостей розгляду ними справ	Тести, опитування кейси
2/2	Тема 8. Провадження у справах конституційної юрисдикції	Здійснити комплексний аналіз особливостей конституційного провадження, організаційно-правових форм та строків конституційного провадження, особливостей стадій розгляду справ в	Тести, опитування кейси
4/2	Тема 9. Особливості розгляду конституційних скарг	Вдосконалити знання щодо видів, умов прийнятності та особливостей розгляду та конституційних скарг, правових наслідків такого розгляду	Тести, опитування кейси
4/2	Тема 10. Правова природа актів органів конституційної юстиції	Визначити правову природу та види актів органів конституційної юстиції, особливості їх виконання	Опитування

Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.04.2025)
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року N 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення: 01.04.2025)
4. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) : Закон України від 7 лютого 2019 року № 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#n2> (дата звернення: 01.04.2025)
5. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 328 с.
6. Савчин М. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005–2020. Ужгород : Рік-У, 2020. 384 с
7. Савчин М.В., Завидняк А.В., Олашин В.В. Пряма дія Конституції України у фокусі: доступ до правосуддя та судовий контроль за виконанням судових рішень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. № 70, с. 146-155.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:<http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Служби безпеки України. URL: <https://ssu.gov.ua/>
5. Офіційний веб-портал Головного управління розвідки Міністерства оборони України. URL: <https://gur.gov.ua>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, війсьний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу адміністрації факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100 бальною шкалою) з дисципліни «Порівняльне конституційне право» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40 %	40 %	5 %	15 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне усіх оцінок, отриманих на практичних заняттях. Оцінювання на практичних заняттях здійснюється за 100 бальною шкалою. Кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття та отримати не менше чотирьох оцінок. Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle. Поточне оцінювання проводиться шляхом усного опитування, підготовки наукових доповідей, розв'язування кейсів, тестування через систему Moodle на практичних заняттях.	Підсумковий модульний контроль планується наприкінці семестру, передбачає розкриття 2 теоретичних питань - по 30 балів і розв'язування 2 кейсів – по 20 балів. Оцінювання модульного контролю здійснюється за 100 бальною шкалою.	Тренінг проводиться наприкінці семестру на окремих заняттях. Під час тренінгу оцінюються участь у дебатах чи модельованих судових засіданнях за визначеною тематикою. Тренінг оцінюється за 100 бальною шкалою.	Оцінка визначається як середнє арифметичне із оцінок отриманих за виконання різнопланових завдань щодо підготовки наукової роботи (есе, наукової статті, тез), анотації до наукової статті, участі у наукових конференціях. Модуль «Самостійна робота» може бути зарахованим за результатами підтвердження відповідним сертифікатом участі у Школі польського та європейського права, Школі права Європейського Союзу. Оцінювання самостійної роботи здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота – вид контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Варіант роботи складається із:

теоретичних (проблемних) питань: 2 теоретичні питання, за відповідь які студент може отримати від 0 до 20 балів, що в підсумку дає максимально 40 балів;

20–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–20 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

задач/кейсів (практичних завдань): 2 задачі, за розв'язання кожної із яких студент може отримати від 0 до 20 балів, що в підсумку дає максимально 40 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв'язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

тестів: 20 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 1 бал, що в підсумку дає максимально 20 балів.

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатньо)
35-59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)